

a Venècia, el centre nàutic més remot de l'àrab. —

³ Forma inexplicable, sigui per l'italià, que no altera les *aa* en síl·laba tancada, o per l'àrab, com sigui que la *a* d'aquesta llengua es pronuncia molt oberta en «taf̄hīm»: perquè es doni aquesta posició n'hi ha prou amb el contacte amb una *r* o una *ġ*, i molt més si hi són totes dues.

Garbinyol, garbís, garbit, V. garba Garbitana, V. gaiatell Garbó, V. garba i barballó Carbonada, garbonar, garbonassa, garboner, -era, garbot, V. garba

GARBUIX, i regionalment GARBULL, pres de l'it. *garbuglio* 'embull, embolic' (en part per conducte del fr. *garbuge, grabuge*, que es creu de procedència veneciana) i *ingarbugliare* 'enredar, embrollar'; mots d'origen incert probabl. deguts a un creuament de *groviglia* 'embull de fils, embrolla', *agrovigliare* 'embullar fils', amb l'antic *bugliare* 'embullar, embrollar' (avui *buglione* 'confusió'); *groviglia* prové d'un derivat del ll. GLOBUS 'cabdell', ll. vg. *GLOBILIA, i *bugliare* surt del ll. BULLIRE 'bullir, borbollejar' (com els nostres *bombolla* i *borboll, borbolleig*). □ 1.ª doc.: *garbuix*, Lab. 1864; *garbull*, 1815.

«*Garbuix*: amohino», Lab. 1864. «Ja la dida bota-va escala avall --- ja 's confoia entre les empençes d'aquell *garbuix*» (es tracta de gent), «penetrà prompte en lo *garbuix* d'aquell públic que cridava, reya, malparlava y's concentrava --- a cada òmnibus de família, que anava avançant per descarregar dides, criatures y pares candorosos», NOLLER (*La Pap.*, 172, 86); «se crema una casa, és un incendi! —repetiren milenars de llengües en coro esglayador --- lo senyor Andreu no havia avançat deu passes y estava capulat; llavors, per acudit sobte, fugí d'aquell *garbuix* y's posà a la cua dels bombers, disposat a avançar ab ells», id. (*Notes de c.*, 238).

Garbull és una variant sobretot mallorquina, i crec també ross., que ja llegim en la *Rundaya de Rundayas* de Tomàs Aguiló (1815): «encara no en sabia brot de tot aquest *garbull*» (*DAG.*), i inclosa en *SLitCosta* (i Lab. 1888) «reunió de moltes persones agrupades o amotinades en confusió»; a Mallorca «*garbull* m. confusió de persones mesclades unes ab altres, v. g. de allòts qui van a ferrapilla», «*garbullo*» i «*engarbullar*: descompondre, confondre, enredar, *engarbullar*; *engarbullada*», *DFgra*. El verb, en efecte, és molt vivaç a Mallorca, i predilecte d'estils populars com el d'AM-ALcover, que sovint se'n servia, però a força d'usar-lo amb un paper com el d'*engiponar*, acabà per emprar-lo (en forma paradoxal i potser un poc abusiva) amb un valor clarament positiu: «consagrat a la gloriosa memòria de N'E. Prat de la Riba --- biografia d'aquell eminent patrici que ha *engarbullada* ab gran cura [!] i reverencial esment En M. Esteve ---» (*BDLC* x, 11).

El substantiu apareix primerament en italià *garbuglio*, ja en el Berni († 1535), en Firenzuola i en altres autors de la primera del S. xvi, així com en unes cartes de Gheri, referents a 1515 (Tommasco). De l'italià, malgrat els dubtes de Bloch, ve indubtablement el fr.

grabuge, abans *garbuge, garbouil, -ouille y grabouil*, tots els quals no apareixen sinó a mj. S. xvi (God. iv, 220), cf. la reveladora vacil·lació vocàlica entre *grabuge* i *garbouge* en God. ix, 713; la forma del francès normal ha de ser presa d'algun dialecte de l'Alta Itàlia, potser el venecià, on -gio sol correspondre a l'it. -glio. També passà des d'allà al cast. *garbullo* que Covarrubias (1611) explica «este vocablo tomamos del Toscano: vale concurso de muchas personas que están rebueltas unas con otras, como los niños cuando les echan algo a la rebatifa»; però en castellà no ha estat mai un mot gaire vivaç, si bé degué escampar-se d'allí estant fins al galleg, on llegim p. ex. «aquela letra era traballosa de ler i estava feita c'un *garbullo*», Castelaio (*Esc. Dónega*, 173.16).

En tot cas és segur que no passà de França a Itàlia, com s'ha dit, sinó a la inversa, com argumenta i prova Vidossi (*AGI* xxv, 72). Es pot sospitar que des del francès vagi passar, amb interessants concrecions semàntiques, als mots gascons Luixon *garbích*, StGaudens *garbist* m. «sorte de bouillie préparée avec du lait et avec de la farine de maïs» (AlfSchmitt, *La terminologie past. dans les Pyr. Centr.*, 103), junt amb *garbís* de l'Alt Coserans, i *garbistre* m. de l'Alt Arieja «colostrum», així com un bearn. *garbure* 'sopa ---'; per als quals veg. Rohlf's, *Le Gascon*, §§ 419 i add. 85 (p. 108; 233). Per més que ni els estranys sufixos ni el canvi de sentit són gaire explicables: més aviat hi haurà, en alguna forma i mesura, parentiu lateral. L'etimologia del mot italià es deu a Schuchardt (*Roman. Etym.* II, 209) i jo vaig aportar-hi algun aclariment i rectificació en el DCEC, on deixo, tot remeint-hi, alguns detalls de menor importància.

Al costat dels citats it. *bugliarsi* 'embullar-se, confondre's' i *buglione* pot ser útil de recordar l'existència de l'italià *battibuglio* 'embull, confusió', que cita Tommasco (i manca en Petrocchi), amb el qual se superposa bé el cat. *batibull* id., si bé aquest en català s'explica més fàcilment com a soldament de *bat* i *bull*, imperatius dels verbs *batre* i *bullir*.

DERIV.: *Engarbullar*, ja usat pel català Hug de Montcada en una carta escrita en castellà des d'Itàlia en l'any 1525 (Terlingen, *Los italianismos en Esp.*, 305-6), i veg. supra. *Garbullar, agarbullar. Esgarbullar. Agarbuixat*.

Garbull, garbullar, V. garbuix Garbulla, V. grèvol Garbum, garbunyol, V. garba

Garcia, nom d'un poble de l'Ebre, té l'etimologia pre-romana indicada a *TopHesp.* I, 176, i *E. T. C.* I, 187, 226, confirmada per la pronúncia popular encara general *karstia*; no es pot pendre seriosament l'aràbiga suggerida per *AlcM*, no sols perquè l'àr. *gars* significa 'plançó, tija' i no pas 'jardí', sinó perquè no hi ha tal forma en -iia en el possessiu aràbic, que és *gársi* i no pas *garsiya*, com s'afirma en aqueix diccionari.

+*Garch*, V. *gardi Garcheta, V. garseta Gardame-lla, V. cardamella*, que explico per *CARDUA MELINA*